

Öster Sättra bys historia

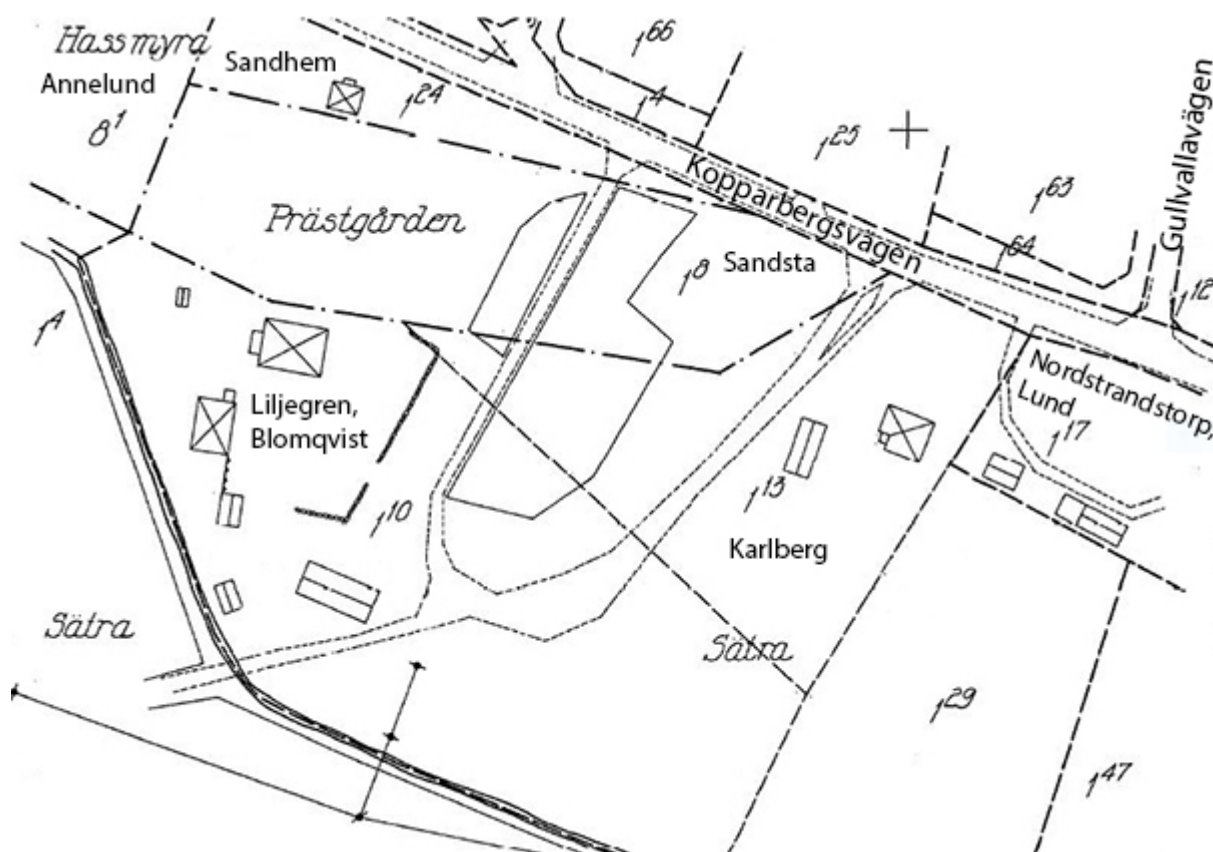
Del 2

Tiden efter laga skiftet

Södra sidan om Kopparbergsvägen:

Kvarngården inkl. området för ångkvarn och -såg.

Ursprungligen Sättra 1:10, efter 1969 års sammanläggning Sättra 1:67 och efter uppdelning av denna sammanläggning enl. kommunens byggplan: Sättra 1:68.

Kvarngården.	Sättra 1:10
Karlberg.	Sättra 1:13
Sandsta.	Prästgården 1:8

Ang. dessa tre, se vidare "Våra efterforskningar" i hemsidans vänstra list, rubrik "Historien om Sättra Ångkvarn och -såg."

Nordstrandstorpet = Lund

Sätra 1:17

Förmodligen byggt av ”unga” murare Nordstrand (Edvard August Nordstrand) 1865. Marken enligt lantmäterihandlingarna avsöndrad från Carl-Jans gården 1922. Murare Nordstrand såldes uppfört torpet på ofri grund (arrende).

Nordstrandstorp / Lund

Mellan 1926 och en bra bit in på 1940-talet hade Carl August Nordstrand mekanisk verksamhet här, nedan syns två av hans byggningar t.v. Före kriget sålde han bensin från en pump på gården, vilken man kan se på bilden på nästa sida.

Tomtens västra del arrenderades ut som potatisland.

Bostadshuset i bakgrunden är Karlberg, tillhörande kvarn och sågområdet.

Här hjälps man åt att sätta potatis. Kvinnan t.v. är Svea Hansson

Foto: Börje Hansson

Mejeriet.

Sätra 1:7.

I husförhörslängden ankom första mejeristen (Fröjd) 1912. Påföljande år (1913) finns dokumenterat i Lantmäterihandlingarna att fastigheten avsköts från Carl-Jans gården till "Sätra Mejeriförening". Lades ner c:a 1939, då istället tvätteriinrättningen startade, se nedan! Istället för mejeri bedrevs sedan genom "*Mjölcentralen Lantmännens mjölkförsäljnings förening u.p.a.*" försäljning av mejeriprodukter i en mindre lokal i denna byggning åtminstone in på 1950-talet.

Affären

Kaféet

Bensinpump

Mejeriet/Andelstvädden

Nordstrandstorp/Lund

Andelstvädden.

Sätra 1:7

Startade 1938-1939, av smeden Karl Johan Hansson och handelsmannen Sven Ingary, med två anställda kvinnor Karin Karlsson i Danielsberg och Helny Carlsäter i Carl-Jans gården, som var chef.

Tvätten övertogs därefter av Sven Törnblom.

Verksamheten var igång på 1950-talet.

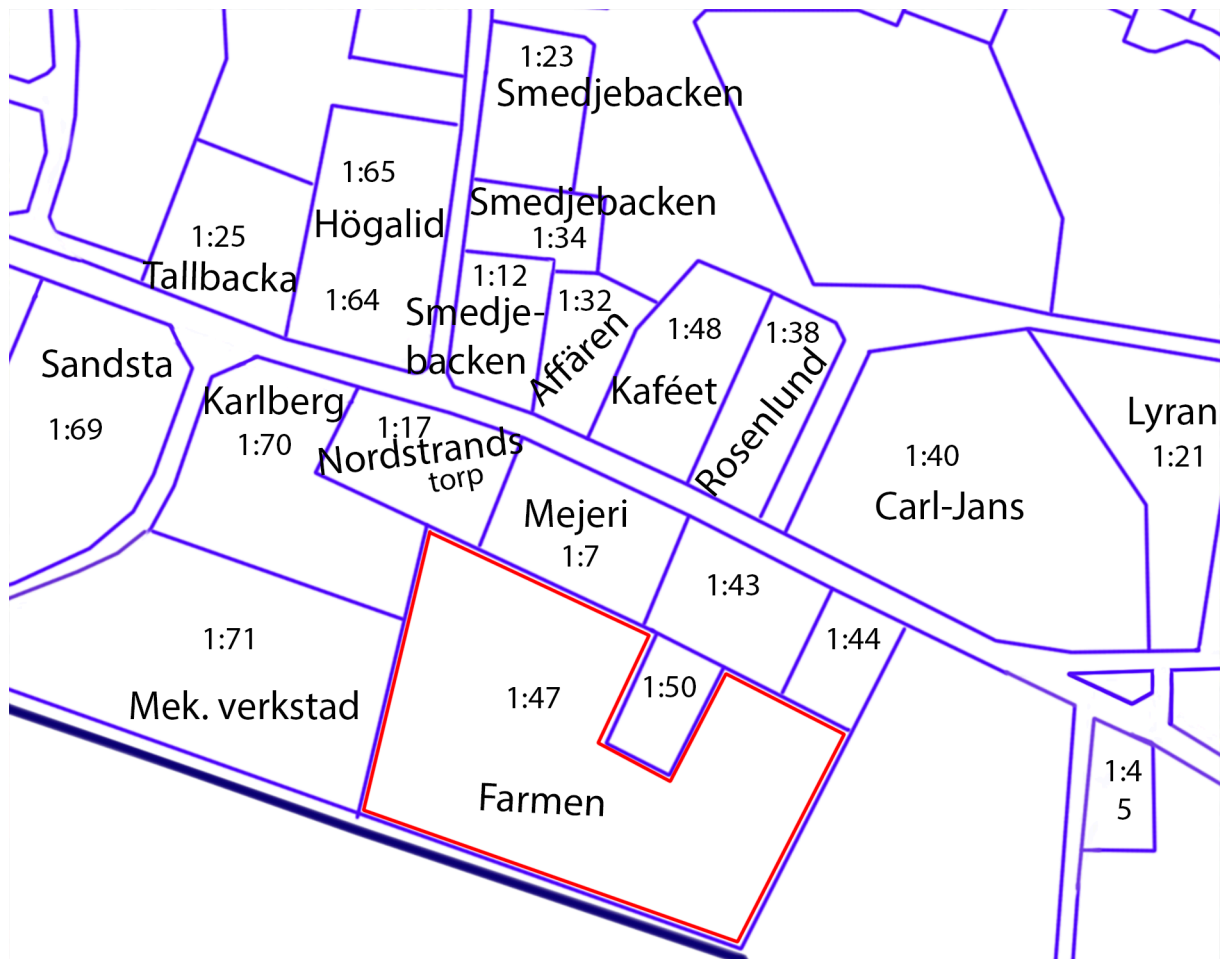

Fr.v. Okänd, Margit Möller, Svea Hansson och Märta Karlsson.

"Svenssons Perenna", "Farmen". Sättra 1:47.

Uppfört av Sigfrid Svensson i slutet 1940-talet då fastigheten avsöndrades från Carl-Jans gården. Sigfrid Svensson hade dessförinnan bedrivit trädgårdsmästeri (tomater, grönsaker) på sin fastighet Fridsborg (fastigheterna Vevde 1:12 och 2:8) i närheten av Hedåsen.

År 1947 såldes Fridsborg och Sigfrid Svensson utvidgade verksamheten till olika trädgårdssortiment och plantskola genom inköp av denna från Carl-Jans gården avsöndrade fastighet Sättra 1:47. Under byggtiden flyttade Sigfrid Svensson in i "undantagsstugan" i Carl-Jans (den västra flygelbyggnaden).

Änglunda.

Backstuga från åtminstone mitten 1800-talet. 1877 nämns som backstugusittare Jan Erik Englund, vars dotter Alma Karolina Englund i husförhörlängden 1908-1925 nämns som handelsidkare. Fadern Jan Erik Englund nämns också i samma husförhörlängd som bonde och träarbetare och ägare till 1/1000 mantal med reg. nr. Hassmyra 1:42. Här har vi förmodligen gårdens namngivare!

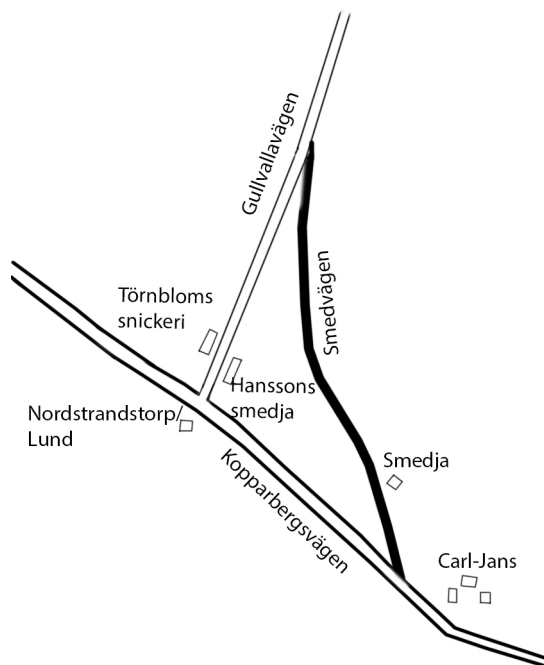
Målning av Englunds affär

Privat ägo

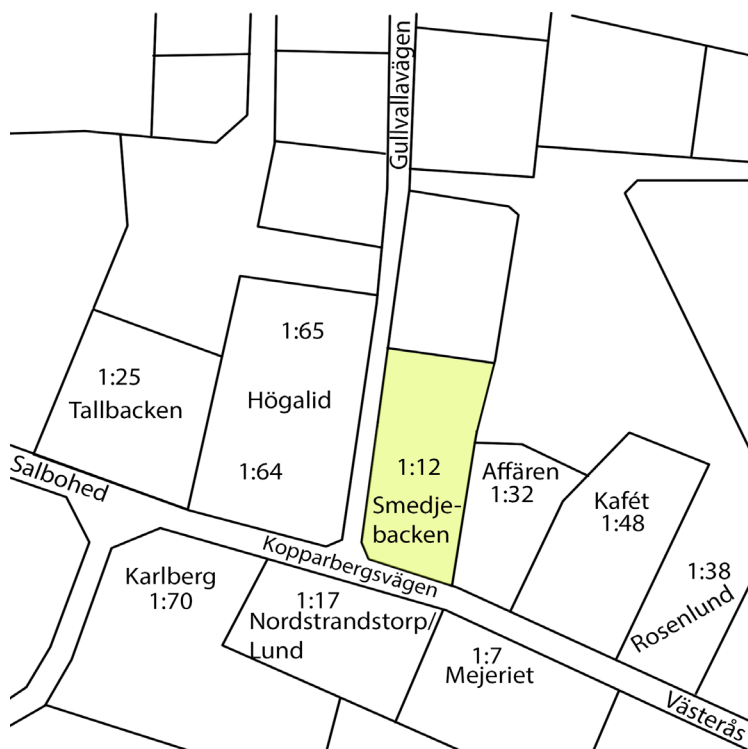
Norra sidan om Kopparbergsvägen:

Smedjebacken. Fastigheterna Sättra 1:12, 1:34 (ursprungligen 1:22) samt 1:23.

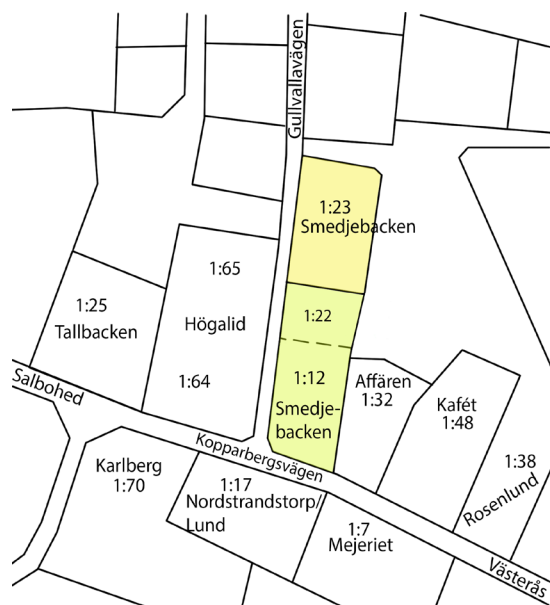
Namnet möjligen associerat till att ÖsterSättra bysmedja (åtminstone Carl-Jans, den som nu står på hembygdsgården) låg omedelbart sydost om dessa avsöndringar som avskiljdes av den på skissen snedgående väg som kallades "Smedvägen".

Fastigheten Sättra 1:12 var den första avsöndringen på Smedjebacken från Carl-Jans gården. Detta skedde 1915 till smeden Gotthard Verner Eriksson, vars smedjebyggnad ännu står kvar. 1918 byggde smeden bostadshuset på norra delen av 1:12.

Från Carl-Jans gården gjordes 1926 (enligt Lantmäteriet) ytterligare en avsöndring norr därom nämligen Sättra 1:23 upp till hörnet mellan Gullvallavägen och Smedvägen till bagaren Carl Johan Eriksson.

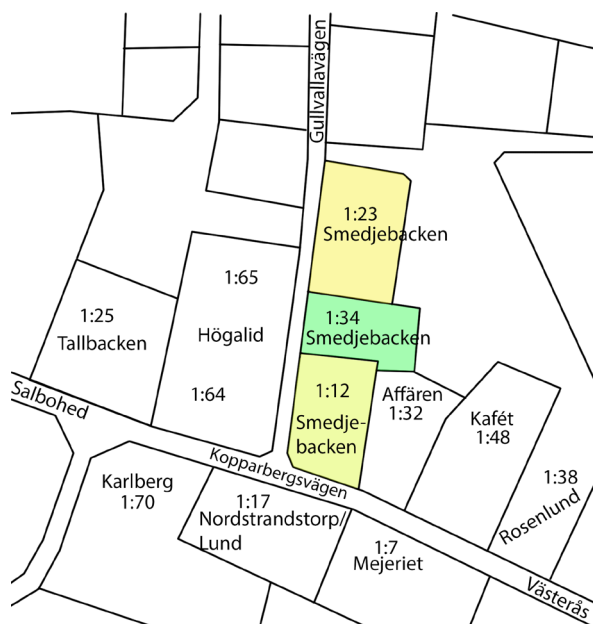

Samma år sålde smeden Gotthard Verner Eriksson norra delen av sin fastighet inklusive hus mm. till bagare Karl Johan Eriksson, som fick reg. nr. Sättra 1:22, varmed bagare Eriksson kom att äga två fastigheter (1:22 och 1:23). Men ganska snart sålde bagare Eriksson 1:22 med bostadshus till Frans Oscar Södergren.

Sättra 1:22 utvidgades åt öster där det uppfördes ett nytt hus (troligen för skomakeriverksamhet). Fastigheten 1:22 fick därvid beteckningen Sättra 1:34 (se nedan!).

Möjligen hade detta samband med att Södergren då påbörjade sin skomakarverksamhet här. Mågen Hilmer Eriksson och h:u Märta Linnéa Södergren bygger ett eget boende och flyttar in i Tallbacka (Sättra 1:25) 1947, enl. boken "Sv. villor del 3" från 1949. Kanske skomakar Södergren hade börjat tala om pension och det var dags att flytta in i nya villan.

Detta bör ha skett ungefär vid samma tid som Oscar Södergren och två personer dog av ett blixtnedslag den 4/7 1948.

T.v. skymtar taket på skomakarSödergrens boningshus och t.h. syns hans skomakarverkstad.

Södra gaveln av Carl Johan Hanssons "Smides & Reparationsverkstad".

Smeden Carl Johan Hansson i arbete.

Högalid. Sätra 1:18 (numera Sätra 1:64, 1:65)

År 1922 avsöndrades från Carl-Jans gården till fabrikör Johan David Törnblom denna fastighet benämnd "Högalid". I husförhörlängden står det "Törnbloms nya bostad" vilket kan förklaras av att han kom från Asplund. År 1926 verkar marktillköp ha gjorts av lantmäterihandlingarna att döma och troligen var det på detta nytillköp Sätra 1:26 som ett nytt bostadshus uppfördes.

En uppklyvning av bägge dessa i senare tid bör därefter ha skett eftersom dagens fastighetskarta anger reg. nr. Sätra 1:64 och 1:65 på dessa avsöndringar.

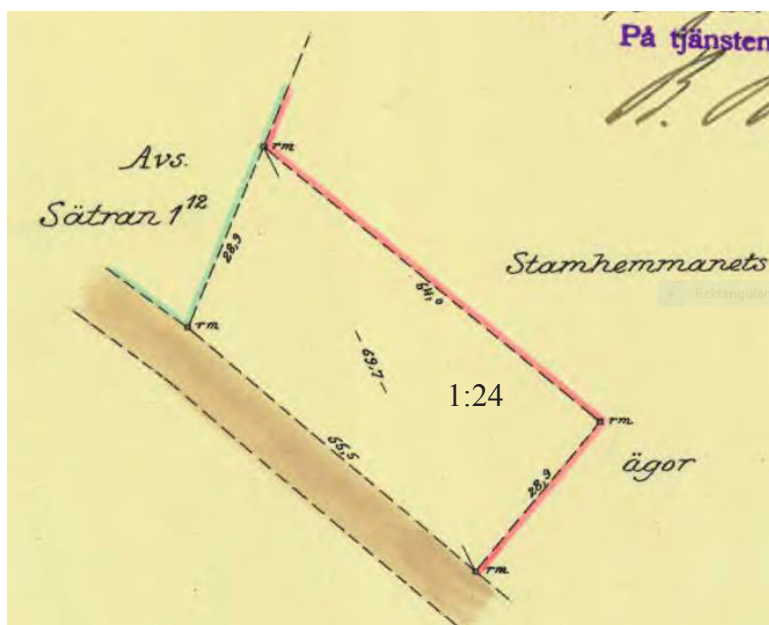
Fabrikör Johan David Törnbloms snickeriverkstad.

Fabrikör Johan David Törnblom

Björkgården. Fastigheten Sättra 1:24, som klövs till Sättra 1:32 och 1:33 (senare 1:48).

Avsöndringen Sättra 1:24 skedde 1926 (samtidigt som avstyckningarna ovan gjordes till bagare C.J. Eriksson) från Carl-Jans gården till Johan Axel Söder i Fängsbacken, som kallade denna fastighet "Björkgården". Från denna fastighet utbröts vid tiden kring 1930 Sättra 1:32 åt handelsmannen i Sättrabrunn, Ludvig Eriksson. Hos honom arbetade Sven Ingarv (från Ingarvet i Stora Skedvi) och de två öppnade gemensamt affären i Ö.Sättra i början av 1930-talet.

Söders fastighet Sättra 1:24 innan klyvningen i 1:32 och 1:33.

Vilhelm Larsson "Tomt-Ville" på trappan.

Den andra hälften av 1:24, resten av Söders fastighet Björkgården blivande kaféet tilldelades reg. nr. 1:33. Ett antal år senare verkar till fastigheten Sättra 1:33 ha tillköpts ett litet markområde åt norr från Carl-Jans gården, varvid reg. nr. 1:33 fick ett nytt reg. nr. 1:48.

I kaféhuset, 1:33 (som enl. uppgift uppfördes 1929) var det från början i markplan bostad åt ägaren Axel Söder, övre plan var oinredd och i källaren hade Axel Söder garage för två bussar (minibussar?).

1939-40 startar kaféverksamheten och i källaren blev det bageri.

I trädgårdens östra del var det uteservering, tomten var då mycket lägre än den är i dag.

I trädgårdens västra del, mellan affären och kaféet, fanns en berså och flaggstång och här fanns det fyra bord med stolar för gäster att sitta.

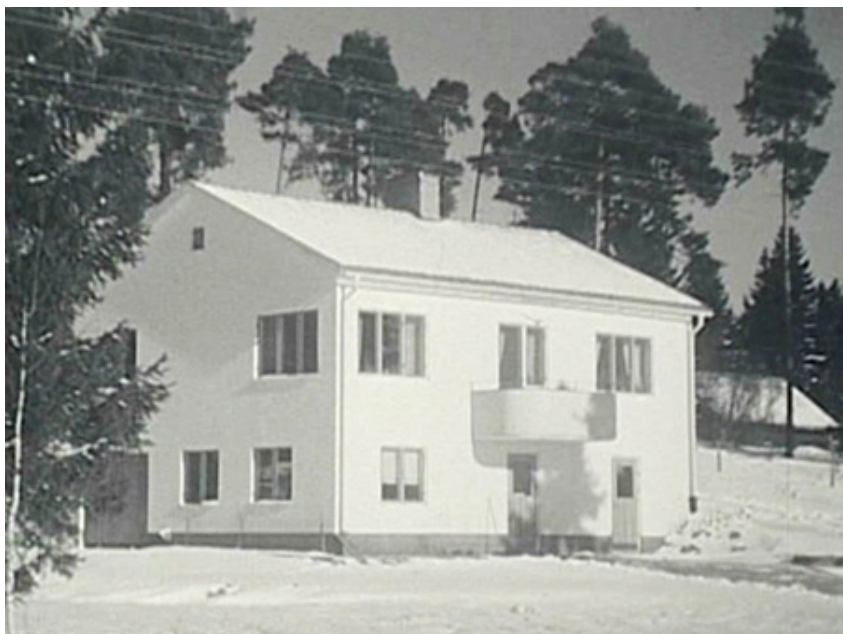
På det lilla markområde (1:48) som inköptes av Carl-Jans bakom huset mot skogen, anlades en minigolfbana på 1940-talet med en liten bod för uthyrning av golfklubbor och bollar.

Inga Norlén anställd i kaféet

Tallbacka. Sättra 1:25

Samma år som ovan, 1926, avsöndras från Carl-Jans till handlanden Carl Gustaf Törnros fastigheten Sättra 1:25. Hit flyttar senare skomakare Hilmer Eriksson, mågen åt skomakare Södergren i Smedjebacken. Detta skomakeri finns kvar åtminstone 1950.

Tallbacka

*Märta Karlsson Danielsberg
och skomakare Hilmer Eriksson*

Skomakare Hilmer Eriksson

Lugnet i Sätra (Gussjö 3:30, senare 3:36)

Lugnet nämns vid detta namn första gången i husförhörlängden (hfl) 1895-1907 (AIIa:1 sid 198).

Skomakaren i Hedåsen Johan Fredrik Nordstrand hade nämligen 1896 köpt en avsöndring från Fredrik Hellman i Sandviken. Dess lantmäteribeteckning blev då Gussjö 3:30 eftersom Sandviken en gång avsöndrats från Gussjö Sörgårdshemman (Gussjö no 3). J.F. Nordstrand betecknas i denna hfl ej längre som skomakare utan som bryggare. Förmodligen använde han rester från ångkvarnen (malt) till sin bryggeriverksamhet. Det framgår i denna hfl också att J.F. Nordstrand fr.o.m. 1902 även hade en bryggeridräng. Men redan 1903 flyttar J.F. Nordstrand till Västerfärnebo socken. Så bryggeriverksamheten blev ej långvarig i Sätra.

I nästa husförhörlängd, 1908-25 (AIIa:5 sid 226), nämns efter Lugnet inom parentes med blyerts ”f. bryggeriet”.

I husförhörlängden 1926-40 (AIIa:8 sid 220) nämns Lugnet men nu står inom parentes efter Lugnet ej ”f.d. Bryggeriet” utan istället ”Godtemplarlokalen”!

I senaste husförhörlängden 1940-50 (AIIa:10 sid 68) har lantmäteribeteckningen ändrats från Gussjö 3:30 till Gussjö 3:36. Godtemplar- och IOGT- verksamheten krävde säkert större utrymme än dittills varit. Fastigheten anges i denna senaste hfl vara bebodd av målare Nils Gustaf Edvin Andersson (Målar-Nisse).

Dagens Lugnet, det som IOGT köpte 1914, inom blå gräns.

Röda inhägnanden är den tomt som skomakare Johan Fredrik Nordstrand köpte 1896 från Fredrik Hellman i Sandviken.

Lugnet Öster Sättra

Stort tack till *Barbro Sandberg, Jan Brandberg och Börje Hansson* för era uppgifter och bildmaterial.